

LATVIJAS REPUBLIKAS 12.SAEIMAS

Juridiskās komisijas deputātu darba grupas Valsts prezidenta pilnvaru iespējamai paplašināšanai un ievēšanas kārtības izvērtēšanai sēdes

PROTOKOLS Nr.7

2016. gada 25. oktobrī

Rīgā, Jēkaba ielā 11, Saeimas nama Sarkanajā zālē

Sēde sākas plkst. 15.00, beidzas plkst. 17.03.

Sēdi vada darba grupas vadītājs, profesors, Dr.iur. **Ringolds Balodis**

Piedalās:

darba grupas locekļi:

Dr. iur. **Inese Lībiņa-Egnere;**

Julija Stepanenko;

Inga Bite;

Guntis Kalniņš;

Imants Parādnieks;

Latvijas Republikas Valsts prezidente (1999.–2007.) **Vaira Vīķe-Freiberga;**

Latvijas Republikas Valsts prezidents (2007.–2011.) **Valdis Zatlers;**

12. Saeimas deputāts **Mārtiņš Bondars;**

7. Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājs **Linards Muciņš;**

Biznesa augstskolas "Turība" Juridiskās fakultātes profesors, Dr.iur. **Aivars Endziņš;**

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes profesors, Dr. iur. **Jānis Lazdiņš;**

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes lektors, zvērināts advokāts **Lauris Liepa;**

Satversmes tiesas tiesnese, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes profesore, Dr.

iur. **Sanita Osipova;**

Satversmes tiesas tiesnese, Rīgas Juridiskās augstskolas profesore, Dr.iur. (Cantab.)

Ineta Ziemele;

Tieslietu ministrijas valsts sekretāra vietniece tiesību politikas jautājumos **Laila**

Medina;

Zvērināts advokāts, bijušais Valsts prezidenta juridiskais padomnieks **Edgars**

Pastars;

Jurists, bijušais Valsts prezidenta juridiskais padomnieks **Reinis Bērziņš;**

Juriste, bijusī Valsts prezidenta juridiskā padomniece **Sandra Sondore**;
Bijušais Augstākās tiesas priekšsēdētājs **Gvido Zemrībo**;
Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes doktorante **Simona Krastiņa**;
Publisko tiesību institūta direktors **Arvīds Dravnieks**;
Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes docents, Dr. iur. **Edvīns Danovskis**;
Latvijas Juristu biedrības prezidents **Aivars Borovkovs**;
Zvērināta advokāte **Viola Supe**.

Darba kārtība

1. Par Valsts prezidenta pilnvarām likumdošanas jomā:

- 1.1. Valsts prezidenta likuma ierosināšanas tiesība – Satversmes 47. pants
(Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes docents Dr.iur. **Edvīns Danovskis**)
- 1.2. Valsts prezidenta leģislatīvā funkcija – Satversmes 5. nodaļa “Likumdošana”
(Zvērināts advokāts, bijušais Saeimas Juridiskā biroja un Valsts prezidenta juridiskais padomnieks Mg. iur. **Edgars Pastars**)
- 1.3. Darba grupas locekļu un ekspertu diskusija ar bijušajiem Valsts prezidentiem un viņu padomniekiem

2. Likumdošanas procesa kvalitāte:

- 2.1. Informācija par Saeimas Analītiskā dienesta izveidošanas gaitu
(Saeimas priekšsēdētājas biedre, Juridiskās komisijas priekšsēdētāja biedre, docente Dr.iur. **Inese Lībiņa-Egnere**)
- 2.2. Valsts prezidents un Saeimā pieņemti likumi, Valsts prezidents un likumprojekti
(Satversmes tiesas tiesnese, profesore Ph.D. (Cantab.) **Ineta Ziemele**)

R. Balodis atklāj sēdi. Atgādina, ka darba grupa tika izveidota 2015. gada 17. februārī, lai beidzot augstākajā politiskajā līmenī (Saeimā) tiktu izdarīti racionāli un izsvērti secinājumi par Valsts prezidenta pilnvarām un prezidenta ievēlēšanas kārtību, kā arī par pilnvaru un ievēlēšanas kārtības savstarpējo saistību. Darba grupā darbojas seši deputāti no katras Saeimas frakcijas. Atzīmē, ka gan darba grupas deputāti, gan eksperti atalgojumu par dalību darba grupā nesaņem, viņi darbojas sabiedriskā kārtā. Saskaņā ar darba grupas lemto, tās mērķis ir visaptveroši aplūkot Valsts prezidenta pilnvaras un pamatojoties uz šo analīzi, darbības noslēgumā izvērtēt nepieciešamību mainīt Valsts prezidenta pilnvaru apjomu un ievēlēšanas modeli. Darba grupas darbības noslēgumā ir plānots sagatavot dokumentu ar rekomendējošu raksturu, kurā būtu ietverti darba grupas secinājumi un priekšlikumi. Lai sasniegtu šo mērķi, darba grupa savās sēdēs secīgi aplūko Satversmes 3. nodaļas pantus. Šobrīd esam nonākuši līdz Satversmes 47. pantam, taču Valsts prezidenta pilnvaras likumdošanas jomā ir iekļautas arī vairākos citos Satversmes pantos (Satversmes 65., 69., 70., 71., 72., 73., 74. pants), šī iemesla dēļ šodienas diskusijā tiks aplūkota nevis kāda atsevišķa Satversmes norma, bet gan Valsts prezidenta leģislatīvā funkcija kopumā. Aplūkosim arī

likumdošanas kvalitāti, uzklusot informāciju par analītisko dienestu un Valsts padomi.

Dod vārdu referentiem.

Par Valsts prezidenta pilnvarām likumdošanas jomā

E. Danovskis sniedz priekšlasījumu, kurā stāsta par Satversmes 47. pantu, kurš atrunā Valsts prezidenta tiesību vispārēju ierosinājumu formā aicināt Saeimu pieņemt likumu. Norāda, ka šī tiesība ir jānošķir no Satversmes 65. pantā paredzētās likumprojekta iesniegšanas tiesības. Valsts prezidenta ierosinājumu atšķirībā no likumprojekta nav jāizskata Saeimas sēdē. Pēc tradīcijas Valsts prezidents likuma ierosinājumu adresē Saeimas Prezidijam, kurš to nodod kompetentajai Saeimas komisijai. Saeimai no Satversmes 47. panta izriet pienākums apsvērt Valsts prezidenta ierosinājumu. Pienākums ir izpildīts, ierosinājumu iekļaujot komisijas darba kārtībā. Ja komisija Valsts prezidenta ierosinājumu atbalsta, tad tā izstrādā attiecīgu likumprojektu un iesniedz to Saeimai Satversmes 65. panta kārtībā. Ierosinājumā ietvertie apsvērumi var būt pamats, lai likumprojektu Saeimā iesniegtu arī citi Satversmes 65. panta subjekti. Satversme nenosaka ierosinājuma detalizācijas pakāpi, tajā tikpat labi var būt norādīts aptuvens problēmas risinājums vai sniegtas konkrētas redakcijas. Kopš V. Vīķes-Freibergas prezidentūras laikiem, Valsts prezidenti pārsvarā izmantojuši Satversmes 47. pantā paredzēto tiesību, nevis Satversmes 65. pantā ietverto. Tas ir ne tikai saistāms ar apstākli, ka Valsts prezidenta rīcībā esošie resursi kvalitatīvu un apjomīgu likumprojektu izstrādāšanai ir ierobežoti, bet arī ar Saeimas iespējām elastīgāk reaģēt uz Valsts prezidenta iniciatīvu.

Satversmē paredzētā likuma ierosināšanas tiesība sniedz Valsts prezidentam oficiālu iespēju izteikt Saeimai ierosmi par likuma grozījumiem un savukārt Saeimai uzliek pienākumu šo ierosmi apsvērt. No otras puses, likuma ierosināšanas iespēja ir arī Valsts prezidenta instruments, ar kuru noskaidrot, vai Saeimā ir politisks atbalsts viņa ierosmei un dod Saeimai iespēju neformālākā procedūrā, salīdzinot ar likumprojekta izskatīšanu, apsvērt, vai, ko un kādā formā pārņemt no Valsts prezidenta ierosmes. Līdz ar to Satversmes 47. pants paver iespēju elastīgai un cieņpilnai saziņai starp Valsts prezidentu un Saeimu likumdošanas funkcijas ietvaros.

E. Pastars norāda, ka lielā mērā katrs Valsts prezidents ir noteicējs par savas prezidentūras prioritātēm, arī par to, cik aktīvi viņš darbojas likumdošanas jomā. Ņemot vērā Valsts prezidenta institūcijas īpašo statusu, prezidentam ir iespēja reaģēt uz tādiem apstākļiem, kas Ministru kabinetam var šķist nenozīmīgi. Tāpat Valsts prezidents var iesaistīties tādās jomās, kur politisku apsvērumu dēļ izvairās darboties politiskās partijas. Šādos gadījumos Valsts prezidenta pilnvaras likumdošanas jomā var izrādīties sevišķi efektīvas.

Valsts prezidentam iniciējot likumdošanas iniciatīvu, ļoti svarīgi ir veikt likumdošanas iniciatīvas iepriekšējo saskaņošanu ar iesaistītajām pusēm (nevalstiskajām organizācijām, valsts pārvaldi). Atzīmē, ka liela nozīme ir Saeimas Juridiskā biroja labvēlīgai attieksmei pret iniciatīvu, jo pretējā gadījumā iniciatīvas virzīšanās Saeimā var kavēties vai pat vispār apstāties.

Vērs uzmanību uz to, ka Andra Bērziņa prezidentūras laikā, kamēr atlaistā Saeima turpināja savu darbību līdz jaunievēlētās Saeimas sanākšanai, A. Bērziņš pieņēma lēmumu neiesniegt likumdošanas iniciatīvas. Tas tika darīts tāpēc, ka saskaņā ar Satversmes 49. pantu Saeimas sēdes sasauca un dienas kārtību tām noteica Valsts prezidents. Šādos apstākļos Valsts prezidentam iesniedzot Saeimā likumprojektu,

Saeima varētu norādīt uz to, ka tā iniciatīvu atbalstīs, ja Valsts prezidents atbalstīs kādu no Saeimas iniciatīvām. Šādos apstākļos labāk bija palikt neitrālam.

Salīdzinot Satversmes 47. pantu ar 65. pantu, norāda, ka likuma ierosinājums lieti noder, lai kādu jautājumu ātri „dabūtu prom”. Respektīvi, tiek sagatavots likuma ierosinājums Saeimai, kurai tālāk ir ar to jāstrādā, tādējādi jautājums tiek pāradresēts Saeimai. Norāda, ka likuma ierosinājums ir elastīgāks līdzeklis par Satversmes 65. pantā ietverto tiesību, to var izmantot tādos gadījumos, kad nav pieticis laika vai resursu likumprojekta izstrādāšanai vai nav īstas pārlicības, ka iniciatīvai Saeimā būs pietiekams atbalsts. Atzīmē, ka likuma ierosinājumu var izmantot, piemēram, arī tad, kad nokavēts priekšlikumu iesniegšanas termiņš (atbildīgā komisija uz iniciatīvas pamata var sagatavot komisijas priekšlikumu). Bieži vien gadās, kad likuma ierosinājuma saturu pārņem pieci deputāti un to iesniedz kā likumprojektu Saeimai. Norāda, ka, lai izmantotu Satversmes 65. pantā ietverto tiesību, ir jāiegulda vairāk darba, jo ir jāizstrādā un jāizdiskutē konkrētas redakcijas. Turklāt šīs tiesības izmantošana ir pat riskantāka, jo ir lielāka iespēja, ka diskusija Saeimā būs par formu, nevis par jēgu un būtību.

Norāda, ka A. Bērziņa prezidentūras laikā tika aizsākta prakse iesniegt priekšlikumus pie likumprojektiem Saeimas kārtības ruļļa 95. panta kārtībā. Šai sakarā norāda uz diviem viedokļiem. Vieni uzskata, ka šāda prakse ir atbalstāma, kamēr citiem šķiet, ka prezidentam šajā jomā nevajadzētu darboties (viņam ir jānodarbojas ar konceptuālām lietām, nevis konkrētām likuma pantu redakcijām). Atbalsta to, ka Valsts prezidents izmanto šo tiesību. Norāda, ka šādā gadījumā ir jādarbojas operatīvi, jo termiņi ir īsi un „jāstāv rindā” līdzās pārējiem Saeimas kārtības ruļļa 95. panta subjektiem.

Atzīmē, ka neatbalsta praksi, kad prezidents vienlaikus ar likuma izsludināšanu nosūta vēstuli Saeimai vai kādai citai institūcijai paužot kritiku par Saeimas pieņemto likumu. Nav saprotamas šādas vēstules juridiskās sekas, šādos gadījumos labāk ir izmantot Satversmes 47. pantā ietverto tiesību.

R. Bērziņš norāda, ka Valsts prezidents A. Bērziņš savas prezidentūras laikā vairākas reizes ir izmantojis Satversmes 47. pantā ietverto tiesību. Kā svarīgāko A. Bērziņa likuma ierosinājumu izceļ priekšlikumu par Ministru kabineta darba pilnveidošanu,¹ kurš gan neguva Saeimas atbalstu. Piezīmē, ka šajā likuma ierosinājumā jau bija formulētas precīzas pantu redakcijas. Atgādina, ka ierosinājums paredzēja grozīt Satversmi, Ministru kabineta iekārtas likumu un Saeimas kārtības rulli. Otrs nozīmīgs A. Bērziņa likuma ierosinājums bija vērsts uz politisko partiju stiprināšanu un atbildības paaugstināšanu.² Arī šajā ierosinājumā bija ietvertas konkrētas normatīvo aktu redakcijas, no kurām daļu deputāti pārtvēra, lai pēc neilga laika tās tiktu iesniegtas kā deputātu likumprojekts, kurš vēlāk tika pieņemts kā likums.

Saistībā ar praksi, kad prezidents vienlaikus ar likuma izsludināšanu nosūta vēstuli Saeimas priekšsēdētājam, atzīmē, ka viens no veiksmīgajiem šādas prakses gadījumiem bija ar grozījumiem Maksātnespējas likumā. Grozījumi paredzēja ieviest “nolikto atslēgu” principu, kas būtu novedis pie kredītu procentu likmes ievērojamas palielināšanās. Valsts prezidents, izsludinot grozījumus, vienlaikus nosūtīja vēstuli Saeimas priekšsēdētājam, paužot kritiku par tiem.³ Tāpat vēlāk tika arī rīkota konference un Valsts prezidenta aktīvā darbība šajā jomā veicināja grozījumu izdarīšanu, kas šo kļūmīgo stāvokli laboja.

¹ Pieejams: <http://www.president.lv/images/modules/items/PDF/iniciativa20130916.pdf>

² Sk.: http://www.president.lv/pk/content/?cat_id=9983

³ Pieejams: <http://www.president.lv/images/modules/items/PDF/20141006-vestule-saeimai.PDF>

S. Sondore atzīmē, ka pēc V. Vīķes-Freibergas iniciatīvas tika izdarīti grozījumi Satversmē, nosakot, ka Valsts prezidents var nodot likumu otrreizējai caurlūkošanai desmit dienu laikā, nevis septiņu, kā bija noteikts iepriekš. Tāpat V. Vīķes-Freibergas prezidentūras laikā pirmo reizi pēc Valsts prezidenta iniciatīvas tika izmantots Satversmes 72. pants.

Informē, ka prakse pēc likuma izsludināšanas sūtīt vēstuli Saeimai vai izpildvaras institūcijām izveidojās V. Vīķes-Freibergas prezidentūras laikā, apstākļos, kad Latvija gatavojās iestāties Eiropas Savienībā un NATO. Šajā periodā bija jāpieņem liels daudzums normatīvo aktu, no kuru pieņemšanas un ieviešanas bija atkarīga Latvijas dalība minētajās organizācijās. Tādēļ bieži veidojās situācijas, kad Saeimas pieņemtais likums bija ar būtiskiem trūkumiem un to vajadzēja nodot otrreizējai caurlūkošanai, bet to nevarēja darīt, jo tiktu kavēta Latvijas virzība starptautiskajās organizācijās. Prezidentei nekas cits neatlika, kā izsludināt likumu, vienlaikus rakstiski norādot uz trūkumiem tajā.

I. Libiņa-Egnere atzīmē, ka Valsts prezidenti dibina dažādas komisijas, tostarp tādas, kuras darbojas likumdošanas jomā. Labs piemērs ir V. Zatlera izveidotā Valsts prezidenta Konstitucionālo tiesību komisija, kuras sniegtie atzinumi bija ļoti autoritatīvi. Šāda prakse ir atbalstāma, jo tādējādi tiek stiprināta Valsts prezidenta institūcijas kapacitāte un efektīvāk tiek pildītās Valsts prezidenta funkcijas.

V. Vīķe-Freiberga norāda, ka Latvijā ir vienpalātas parlaments, tomēr daudzās pasaulēs valstīs, tostarp arī mazās, darbojas divpalātu parlaments. Šādās valstīs augšpalāta apakšpalātas kļūdas var izlabot. Uzskata, ka Latvijā divpalātu parlamenta ieviešana būtu nelietderīga, un pauž viedokli, ka Latvijas konstitucionālajā sistēmā, Valsts prezidents pilda tās funkcijas, ko citās valstīs veic parlamenta augšpalāta. Vistiešāk tas izpaužas Valsts prezidenta tiesībās Saeimas pieņemtu likumu nodot atpakaļ Saeimai otrreizējai caurlūkošanai. Uzskata, ka Valsts prezidentam piešķirtās tiesības likumdošanas jomā ir ļoti svarīgas un nepieciešamas. Ir situācijas, kad Saeima dažādu apstākļu dēļ (tostarp politisku) pieņem nepārdomātus likumus. Viņas prezidentūras laikā iekšpolitiskie apsvērumi bija cieši saistīti ar ārpolitiskajiem, jo Latvija gatavojās iestāties NATO un Eiropas Savienībā. Tādēļ nereti veidojās situācijas, kad atsevišķu partiju politiskie uzstādījumi bija pretrunā ar Latvijas dalību šajās organizācijās. Piemēram, īsi pēc tam, kad tika apstiprināta amatā, viņai būtu bijis jāizsludina Valsts valodas likums. Toreiz tika saņemti skaidri signāli, ka likums neatbilst EDSO un Eiropas Savienības prasībām, līdz ar to tā spēkā stāšanās traucētu Latvijas virzību uz Eiropas Savienību. Ievērojot šos mājienus, likumu nodevusi otrreizējai caurlūkošanai. Likums tika precizēts un vairs neapdraudēja Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā.⁴

Norāda, ka Satversmes 47. pants ir ļoti elastīgs un ļauj uzturēt savstarpējas cieņas un sadarbības atmosfēru starp Valsts prezidentu un Saeimu. Toties Satversmes 65. panta izmantošana prasa lielu resursu patēriņu, kura Valsts prezidenta institūcijai nav, tāpēc to nevar izmantot ikdienā. Likumprojektu iesniegšanas tiesību Valsts prezidents izmanto, kad valsts dzīvē ir kādi jautājumi, kas ir jārisina, bet Saeima to nevēlas darīt vai neuzskata to par nepieciešamu. Pauž viedokli, ka, runājot par Valsts prezidenta lomu likumdošanā, ļoti svarīga ir Valsts prezidenta tiesība apturēt likuma publicēšanu.

---

⁴ Pēc pāris mēnešiem bija jānotiek Helsinku samitam, kurā bija plānots pieņemt lēmumu par jaunu dalībvalstu uzaicināšanu uzsākt sarunas par iestāšanos Eiropas Savienībā. Šajā samitā Latvija saņēma uzaicinājumu uzsākt sarunas par iestāšanos Eiropas Savienībā. Ja V. Vīķe-Freiberga Valsts valodas likumu nebūtu nodevusi otrreizējai caurlūkošanai un tas nebūtu grozīts, Latvija, ļoti iespējams, nesaņemtu uzaicinājumu sākt sarunas par iestāšanos Eiropas Savienībā.

Uzsver, ka vienīgajā gadījumā, kad izmantojusi šo tiesību,⁵ liela nozīme bija tieši notikuma rezonansei sabiedrībā, kas noveda pie tā, ka Saeima, nesagaidījusi tautas nobalsošanas rezultātus, pati izdarīja nepieciešamos grozījumus. Kopumā, eksprezidentes ieskatā, pašreizējais Satversmes regulējums dod iespēju Valsts prezidentam efektīvi darboties likumdošanas jomā un sasniegt rezultātus.

V. Zatlers piekrīt V. Vīķes-Freibergas paustajam, ka Valsts prezidents, nododot likumu otrreizējai caurlūkošanai, darbojas līdzīgi kā augšpalāta. Atzīmē, ka Valsts prezidents likumu var nodot otrreizējai caurlūkošanai trijos gadījumos, kad:

1) to lūdz darīt nevalstiskās organizācijas un interešu grupas. Šie gadījumi ir visbiežākie;

2) paša Valsts prezidenta ieskatā pieņemtais likums ir kļūdainš. Piemēram, nodevis otrreizējai caurlūkošanai likumu “Grozījumi Alkoholisko dzērienu aprites likumā”, kurš paredzēja aizliegt tirgot alkoholiskos dzērienus 1. septembrī. Gan toreiz, gan tagad uzskata, ka, pirmkārt, šī likuma izpildi būtu grūti izkontrolēt, otrkārt, likums jau aizliedz alkoholisko dzērienu tirgošanu nepilngadīgajiem;

3) to faktiski lūdz darīt pati Saeima. Norāda, ka viņa prezidentūras laikā ir bijis gadījums, kad Saeimas priekšsēdētājs viņu lūdza likumu nodot otrreizējai caurlūkošanai, atzīstot, ka pieņemtais likums nav līdz galam pārdomāts.

Uzskata, ka nav pareizi, ka Valsts prezidents izsludinot likumu, vienlaikus nosūta vēstuli Saeimas priekšsēdētājam, norādot uz nepilnībām. Ja iebildumi ir nopietni, tad likums ir jānodod otrreizējai caurlūkošanai. Tomēr, ja iebildumi tādi nav, tad vai nu ir jāsamierinās, vai jāizmanto Satversmes 47. vai 65. pants.

L. Medina saistībā ar likumdošanas plūdiem norāda, ka šajā sakarā vērā ņemama iniciatīva nāca no Valsts prezidenta A. Bērziņa, kurš kopā ar tieslietu ministru parakstīja rīkojumu Nr. 7 “Par priekšlikumu izstrādi likumu grozījumu skaita un apjoma samazināšanai”⁶. Rīkojums bija vērsts uz likumdošanas plūdu samazināšanu. Tieslietu ministrija savā ik dienas darbā bieži atsauca uz šo rīkojumu.

E. Pastars atzīmē, ka rīkojuma mērķis bija dot politisku uzstādījumu. Diemžēl arī Saeimas disciplīna klibo, Saeimas komisijas varētu praksē rīkoties stingrāk šajā jomā, norādot izpildvarai, ka pārāk bieža grozījumu izdarīšana nav normāla.

Likumdošanas procesa kvalitāte

I. Lībiņa-Egnere informē, ka analītiskais dienests savu darbu uzsāks no nākamā gada 1. janvāra. Dienestā paredzētas četras štata vietas, ieskaitot vadītāju. Par vadītāja vietu tiks izsludināts atklāts konkurss. Tāpat ir plānots piesaistīt ārpalpojuma, sadarbojoties ar augstskolām un pētniecības institūtiem. Dienests neskatīs juridiskus jautājumus, jo tā ir Saeimas Juridiskā biroja kompetence. Dienesta analīze būs starpdisciplināra. Ierosinājumus pētījumiem varēs iesniegt Saeimas komisijas un Saeimas Prezidijs. Dienests atradīsies Saeimas Prezidija pakļautībā, pauž viedokli, ka tas ir labākais variants, jo Saeimas Prezidijs ir koleģiāla institūcija, kurā ir pārstāvētas dažādas frakcijas, gan no pozīcijas, gan opozīcijas. Ja dienests tiktu padots kādai vienai Saeimas administratīvās vadības personai, pastāvētu lielāka iespēja, ka lēmumi tiktu pieņemti subjektīvi un tos būtu vieglāk ietekmēt. Ļoti svarīgi ir, lai dienests būtu neatkarīgs un to nevarētu ieraut politiskajās spēlēs.

⁵ V. Vīķe-Freiberga 2007. gada 10. martā apturēja likumu “Grozījumi Nacionālās drošības likumā” un “Grozījumi Valsts drošības iestāžu likumā” publicēšanu.

⁶ Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=253362>

I. Ziemele norāda,⁷ ka Satversmes 47. un 65. pants dažādo un paplašina subjektu loku, kuri var rosināt likuma pieņemšanu. Pievienojas viedoklim, ka šīs tiesības ļauj Valsts prezidentam reaģēt uz tādiem apstākļiem, kas Ministru kabinetam var paslīdēt garām vai likties nenozīmīgi, vai tādiem, kurus Saeimas deputāti nevēlas apspriest politisku apsvērumu dēļ. Šīs Valsts prezidenta tiesības nodrošina to, ka tiek aptvertas visas sabiedrības intereses, kas ir jo sevišķi svarīgi pie Latvijai raksturīgās subjektīvās likumdošanas. Paskaidro, ka ar subjektīvu likumdošanu saprot tādu, kur likumi tiek pieņemti balstoties vien uz nevalstisko organizāciju, interešu grupu vai citu subjektu argumentāciju, neveicot kvalitatīvu, objektīvu un visaptverošu analīzi.

Vērš uzmanību uz to, ka Valsts prezidenta Konstitucionālo tiesību komisija jau 2011. gadā tika secinājusi, ka nepastāv argumentēta nepieciešamība mainīt Valsts prezidenta pilnvaras likumdošanas jomā. Valsts prezidenta darbībām likumdošanas jomā ir raksturīga augsta kvalitāte. Bez Valsts prezidenta kancelejas šo kvalitāti nodrošina arī Valsts prezidenta veidotās komisijas, kurās darbojas autoritatīvi eksperti.

Norāda, ka piekrīt bieži paustajam viedoklim, ka Satversmes tēvi ir zinājuši ko dara un kopumā Satversme un tajā ietvertā varas līdzsvara un atsvara sistēma ir darbojusies labi. Vienlaikus uzskata, ka Satversmei ir jānodrošina apstākļi valsts sekmīgai attīstībai. Pašlaik šādas attīstības nav. Bieži nākas konstatēt, ka kāds likums ir bijis nepilnīgs un to ir vajadzējis savādāku, vai jautājums vispār nav bijis jāregulē ar likumu. Šādos gadījumos ievērojams valsts resurss tiek izlietots nelietderīgi. Par spīti tam, ka pie Valsts prezidenta darbojas kanceleja un dažādas autoritatīvas komisijas, Saeimai un Ministru kabinetam ir savi administratīvie aparāti, un Satversmes tiesa veic likumu pēckontroli, likumdošana tāpat nav pietiekami kvalitatīva. Tas būtiski kavē valsts attīstību. Lai šo situāciju mainītu, var darboties trijos virzienos:

1) stiprinot esošo konstitucionālo orgānu kapacitāti (piemēram, veidojot Saeimas analītisko dienestu);

2) risinot politisko partiju leģitimitātes un kvalitātes problēmas;

3) radot papildus mehānismus.

Uzskata, ka viens no papildus mehānismiem varētu būt Valsts padomes veidošana, aizgūstot Francijas pieredzi, pielāgojot to Latvijas apstākļiem. Tajā par atlīdzību darbotos augstas kvalitātes eksperti un pieredzējuši valstsvīri. Īsumā par Francijas Valsts padomi norāda, ka Francijā tā darbojas kā padomdevēj institūcija un tai ir konstitucionālā orgāna statuss. Valsts padomniekiem ir garantēta neatkarība, līdzīgi kā, piemēram, augstāko tiesu tiesnešiem. Valsts padomes sniegtā analīze ir starpdisciplināra un ļoti kvalitatīva, kas nodrošina tās autoritāti, bet tā nav juridiski saistoša. Lai nesekotu Valsts padomes viedoklim, ir jāsniedz argumenti. Valsts padome nodrošina likumdošanas objektivitāti.

Satversmes tiesas izveidošana ir pierādījusi, ka Latvijā ir iespējams izveidot autoritatīvu un vienlaikus neatkarīgu konstitucionālo orgānu. Šāda Valsts padome sniegtu viedokli par normatīvā akta projektu, kurš nebūtu juridiski saistošs, lai novērstu iespējamās pretrunas ar Satversmes tiesas spriedumu, kā arī, lai ievērotu principu, kad tautai – suverēnam ir jāsaka gala vārds. Vienlaikus šādas Valsts padomes viedokļu kvalitātei vajadzētu būt visaugstākajā līmenī, kas nodrošinātu padomes autoritāti. Izvēloties nesekot Valsts padomes viedoklim, Saeimai vai Ministru kabinetam būtu nepieciešams spēt argumentēt, kāpēc tā rīkojas pretēji. Valsts padome būtu jāveido kā neatkarīgs konstitucionāls orgāns, kuru leģitīmē

---

⁷ I. Ziemeles prezentācija pieejama šeit <https://goo.gl/OoK6mx>.
Sēdes videoieraksts pieejams šeit <https://goo.gl/uKeFpg>.

Saeima. Analīze tiktu sniegta pirms likuma pieņemšanas. Valsts padomes izveidošana Latvijā objektivizētu likumdošanu.

Lai arī Satversmē ietvertā līdzsvara atsvara sistēma ir laba, tomēr mūsdienu apstākļos Latvijas valsts iekārtai ir jāvirzās uz priekšu, jo esošā sistēma ir sevi izsmēlusi, tā neļauj mūsu valstij mūsdienu apstākļos attīstīties pietiekami ātrā tempā.

R. Balodis izsaka pateicību Saeimas Prezidijam par paveikto analītiskā dienesta izveidošanā. Jaunas struktūrvienības izveidošana nav viegla, jo sabiedrība pret jebkuriem papildus tēriņiem ir noskaņota ļoti negatīvi. It īpaši Saeimas tēriņiem.

Pauž viedokli, ka jautājums par lēmumu pieņemšanas procesa kvalitātes uzlabošanu visā valsts pārvaldē ir jāskata kompleksi. Atsevišķa analītiskā dienesta izveidošana Saeimā vai Valsts padomes ieviešana nenesīs cerēto rezultātu, ja arī nebūs atrisināts jautājums par lobēšanas atklātības likuma pieņemšanu. Bez šāda likuma jaunveidotajām institūcijām būs grūti stāties pretī lobistu ietekmei. Kvalitatīva likumdošana nozīmē ne tikai labākus un efektīvākus likumus, bet arī caurspīdīgu procesu, kurā redzami tie spēlētāji, kas ietekmē likumu saturu.

A. Endziņš norāda, ka Valsts padome ir raksturīga konstitucionālajām monarhijām. Valsts padomes izveide nozīmētu papildus tēriņus, turklāt rodas jautājums, kuras personas tiktu ieceltas Valsts padomē? Neatbalsta Valsts padomes izveidi Latvijā. Atzīmē, ka, pētot Francijas pieredzi, jāņem vērā, ka tur valda pavisam cita tiesiskā un politiskā kultūra. Valsts padome tur tiek ļoti cienīta.

A. Borovkovs pauž viedokli, ka jāstiprina Valsts prezidenta kapacitāte, lai prezidents varētu efektīvi pretoties Saeimas nekvalitatīvajai likumdošanai.

E. Pastars uzskata, ka šāds A. Borovkova uzstādījums ir nepareizs, jo Valsts prezidentam nav tik lielu resursu, turklāt 10 dienas ir pārāk īss laiks, lai visus izsludināmos likumprojektus izvērtētu. Likumdošanas brāķis ir jālabo jau pirms likuma pieņemšanas, nevis pēc tam. Ja ir redzams, ka likumprojekts vēl ir jāskata komisijā, tad Saeimai tas ir jānodod atpakaļ un trūkumi jālabo, nevis jāvadās no principa "ka tik pieņemts".

L. Muciņš norāda, ka Nīderlandē Valsts padomes vadītāja ir karaliene, kurai ir vara. Valsts padomi Latvijā nevar izveidot kā astoto konstitucionālo orgānu, nepiešķirot tai valsts varu. Ir pret konsultatīvas institūcijas veidošanu.

V. Zatlers atzīmē, ka ideja par Konstitucionālo tiesību komisijas izveidošanu viņam radās pēc tam, kad Satversmes tiesā tika ierosināta lieta par Latvijas-Krievijas robežlīgumu un vairāk nekā pusgadu bija jāgaida spriedums. Valsts dzīvē var rasties tādas situācijas, kuru atrisināšanai ir nepieciešama augsta līmeņa analīze un kura ir jāsniedz salīdzinoši īsā laikā. Konstitucionālo tiesību komisijas sniegtie atzinumi ir ļoti autoritatīvi, līdz ar to tie tika ņemti vērā gan Saeimas, gan Ministru kabineta darbā. Kādreiz Ministru prezidentam Aigaram Kalvītim esot bijusi doma par Valsts padomes veidošanu pie Saeimas, kura tā arī netika realizēta. Izsaka šaubas, vai Latvijā izveidota Valsts padome varēs būt neitrāla un apolitiska.

R. Balodis piekrīt, ka Valsts prezidenta Konstitucionālo tiesību komisijas sniegtie atzinumi ir bijuši ļoti augstvērtīgi, un šādu komisiju veidošana pie Valsts prezidenta atbilst labas pārvaldības principam. Taču uzskata, ka komisija pati par sevi nebija sistēmisks risinājums, turklāt tās locekļi darbojās sabiedriskā kārtā. Agri vai vēlu, šādas komisijas darbam, kurā tās locekļi darbojas sabiedriskā kārtā, bija jābeidzas. Mums ir jākoncentrējas un sistēmiskiem un pastāvīgiem risinājumiem.

I. Ziemele uzskata, ka Latvijā netrūkst viedu cilvēku, kas varētu darboties Valsts padomē. Satversmē ir iespējams paredzēt šādu konstitucionālu orgānu, kuru leģitimētu Saeima un kurš būtu patstāvīgs.

R. Balodis informē, ka nākamā sēde notiks šā gada 6. decembrī un tajā tiks skatīti Satversmes 48.-51. pants.

Pasludina sēdi par slēgtu.

Deputātu darba grupas vadītājs R. Balodis

Juridiskās komisijas priekšsēdētāja biedre I. Lībiņa-Egnere